

ТЕХНОЛОГІЗАЦІЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ЗМІСТ ТА ПРИЗНАЧЕННЯ

**Г.В. Козаченко, доктор економічних наук
Полтавський національний технічний університет
імені Юрія Кондратюка**

Постановка проблеми. Діяльність підприємства неможлива без управління ним, а результативне управління вимагає, по-перше, правильного розуміння природи об'єкта управління, а, по-друге, використання відповідних цій природі засобів управлінського впливу. У сфері розуміння природи підприємства сьогодні відбулися настільки помітні зміни, що їх справедливо називають парадигмальними, – від механістичної моделі підприємства через біологічну до соціокультурної моделі. У сфері використання відповідних цій природі засобів управлінського впливу формується тенденція до технологізації управління, яка передбачає поширення застосування технологій управління. Ця тенденція становиться все виразнішою. Тому потребує з'ясування питання змісту та призначення технологізації управління і виявлення її особливостей, адже технології управління мають велике значення для перетворення менеджменту підприємства на ефективний менеджмент.

Аналіз результатів попередніх досліджень. Система управління підприємством традиційно розглядається як сукупність принципів, методів, засобів, форм, процесів та технологій управління [2, с. 45]. Серед елементів цієї системи технології управління слід визнати найменш вивченим елементом, незважаючи на те, що згадування про них зустрічаються у багатьох виданнях з менеджменту поряд з тим, що сутність, види, призначення, процедури розроблення та їхня алгоритмізація розглядаються нечасто. Наприклад, навіть у навчальному посібнику "Технології корпоративного менеджменту" [5] не надано визначення поняття "технологія управління" або "технологія менеджменту", а в розділі "Технології прийняття управлінських рішень" йдеться переважно про методи

та моделі, тобто спостерігається підміна понять методів, моделей і технологій менеджменту. Адже це різні поняття і різні елементи системи управління підприємством. Більш змістово технології управління розглянуто в [8].

Метою статті є розгляд поняття "технологія управління", призначення технологій управління, їхніх видів та визначення проблемних питань, які потребують вирішення.

Виклад основного матеріалу. У загальному сенсі технологією називається будь-який засіб перетворення початкових матеріалів для отримання бажаних результатів. Такий засіб передбачає застосування наукового знання у практичних цілях.

Технологізація управлінської діяльності є закономірним наслідком технологічних революцій, інформатизації та комп'ютеризації майже всіх видів діяльності. Технологізація сьогодні є помітною відмінною рисою управління підприємством. Вона зумовлює пошук тих управлінських інструментів, що можуть бути результативно використані в управлінні підприємством. Технологізація управління сприяє його раціоналізації, виключає ті роботи та дії керівників та фахівців, які є необов'язковими для досягнення очікуваного результату управлінської діяльності, формалізує реалізацію функцій управління.

Поняття "технологія управління" завдяки використанню методу наукової експансії впевнено кілька років тому увійшло до науки та практики управління підприємством. Це поняття запозичено зі сфери виробництва. Для з'ясування сутності поняття "технологія управління" звернемося до витоків поняття – виробництва товарів, де технологія розглядається як:

сукупність знань, відомостей про послідовність перетворення вихідних матеріалів для отримання бажаних результатів;

сукупність знань, відомостей про послідовність окремих виробничих операцій у процесі виробництва чого-небудь, сукупність способів обробки або переробки матеріалів, виготовлення виробів, проведення різних виробничих операцій тощо;

сукупність (система) правил, прийомів, методів отримання, обробки або переробки сировини, проміжних продуктів, виробів.

Технології управління надають можливість згідно з вибраним підходом до управління підприємством реалізувати у процесах управління принципи управління, використовувати методи управління, організовувати процеси управління.

Технологія управління відображає зміст управління, процеси руху та оброблення інформації, визначає склад і порядок виконання управлінських робіт, в ході яких інформація перетворюється і створює підстави для впливу на керований об'єкт з метою його переведення до бажаного стану, дозволяє забезпечити раціональну взаємодію структурних підрозділів і окремих виконавців в процесі управління.

У загальному вигляді технології управління розглядаються як сукупність знань про способи та форми застосування елементів системи управління підприємством у процесах управління, що охоплюють всі процеси, які відбуваються на підприємстві, а також між підприємством та зовнішнім середовищем [1, с. 34]. Конкретнішим є тлумачення технології управління як комплексу методів оброблення управлінської інформації з метою розроблення, ухвалення та реалізації управлінських рішень [6], а найпридатнішим слід визнати визнання технології управління системою операцій і процедур, що виконуються керівниками, фахівцями і технічними виконавцями у певній послідовності з використанням необхідних методів і технічних засобів [7].

Предметом і, відповідно, початковим матеріалом управлінської праці є інформація. Тому технологію управління слід визначити в такий спосіб: система операцій, робіт та дій зі збору, оброблення та перетворення управлінської інформації, які виконуються у певній послідовності з використанням методів управління та технічних засобів з метою розроблення, реалізації управлінського рішення та контролю за цією реалізацією.

Розроблення технології управління передбачає визначення змісту, послідовності і взаємозв'язків управлінських операцій та дій, вибір або розроблення

для управлінських операцій та дій способів та прийомів їхнього виконання. Дії, що складають технологію управління, поділяються на такі групи:

пошук, збір, передача, оброблення, узагальнення, форматування інформації та надання її у певній формі;

осмислення, усвідомлення, сприйняття інформації;

дослідження, розрахунки, прогнози, оцінювання, розроблення управлінського рішення;

організаційний вплив на об'єкт управління.

Дії першої групи виконують технічні працівники, другої – керівники та головні фахівці підприємства, третьої – фахівці управлінських підрозділів підприємства, четвертої – лінійні керівники (тобто керівники середньої та вищої ланок управління).

Але у кожній сфері управління або стосовно його окремого об'єкта ці дії виконуються у певній послідовності та за конкретними правилами. Саме ця теза і знайшла підтвердження у пропонованих в [8] положеннях щодо розроблення технологій управління стосовно різноманітних видів управлінської діяльності на підприємстві.

Технології управління використовуються в усіх елементах системи управління підприємством, а тому виникає розмаїття технологій, що потребує їхнього впорядкування.

Існують різноманітні технології управління, але можна виділити дві значні групи – професійні технології та технології управління персоналом. Друга група технологій управління є більш широкою, тому що опосередковано – через вплив на персонал підприємства – визначає якість та результативність застосування професійних технологій менеджменту. До складу кожної з названих груп входять прості і комплексні технології.

Професійні технології управління призначені для виконання спеціалізованого виду діяльності, що представлений роботами певного виду, які виконуються для вирішення різноманітних завдань та досягнення локальних і загальних цілей у діяльності підприємства, тобто для використання у процесах

управління методів управління. Метод управління тлумачать широко (як інструмент здійснення впливу на об'єкт управління) і вузько (як послідовність за допомогою певних способів дій для виконання окремих робіт або реалізації окремих процедур) [3, с. 95]. Щодо професійних технологій управління метод управління слід розглядати як сукупність ухвалених припущень, цілей і процедур, призначених для виконання спеціалізованого виду діяльності, що представлений роботами певного виду.

Зміст професійних технологій управління визначається видом та складністю об'єкта управління, кваліфікацією працівників, що їх розробляють та використовують, технічним та програмним забезпеченням.

Технології управління призначені для формування поведінки персоналу, окремих його груп та спеціалістів, яка визначає їхнє ставлення до виконуваних робіт, обов'язків, до процесів, що відбуваються на підприємстві, примушує використовувати для досягнення цілей підприємства свої здібності, досвід, знання, навички.

Реалізація технологій управління визначається вибраним методологічним підходом до управління підприємством (системний, інтеграційний, маркетинговий, функціональний, відтворювальний, економічний, процесний (або операційний), нормативний, ситуаційний). Так, О.В. Сахарова виділила лінійні та розгалужені технології управління, які доцільно використовувати, відповідно, за функціональним та ситуаційним підходами:

лінійна технологія є суворою послідовністю окремих робіт і операцій, які виконуються відповідно до заздалегідь наміченого плану;

розгалужена технологія управління застосовується за ситуації, коли неможливо однозначно визначити одну кінцеву мету і оцінити ситуацію. Запланований результат досягається шляхом рішень, що розробляються по декількох напрямках [4].

Технології управління мають певні характеристики, за якими їх можна оцінити. Характеристики технології управління та способи їхнього оцінювання дотепер майже не досліджено, це питання ще потребує свого вирішення. Але

до таких характеристик, наприклад, можна віднести економічність технології (витрати на розроблення або адаптацію та застосування технології мають бути зіставними з величиною збитків, які виникають через помилки в управлінських рішеннях, їхнє запізнення або неякісну реалізацію), гнучкість технології (технологія має бути застосовною при деякій зміні умов, для яких її первинно розробляли), надійність технології (отримання при використанні технології заданого результату).

Використання технологій управління є доцільним, якщо порівняно часто повторюються типові ситуації, що вимагають проведення однотипних робіт та дій, коли заздалегідь виробляються стандартні управлінські процедури, висновки та рішення. Це дозволяє не витрачати багато часових та трудових ресурсів на розробку методик управління, досить лише ідентифікувати реальну управлінську ситуацію і за типовою схемою отримати готові висновки і рекомендації з ухвалення рішення. Нині це можна оперативніше зробити за допомогою комп'ютерних програм, що спеціально розробляються.

Висновки. Технологізація сьогодні є сучасним напрямом практичного аспекту управління підприємством. Такий напрям лише формується, і тому багато питань ще потрібно вирішити. До таких належать ідентифікація технологій, опис та квантифікація їхніх характеристик, визначення умов застосування, ефективності технологій та їхнього застосування, підготовка управлінського персоналу у галузі розроблення та використання технологій управління. За умови вирішення названих питань застосування технологій управління набудуватиме поширення та сприятиме перетворенню менеджменту на ефективний менеджмент.

Список використаних джерел:

1. Добротворский И. Л. Менеджмент. Эффективные технологии: [учебн. пособ.] / И. Л. Добротворский. — М.: "Издательство ПРИОР", 2002. — 464 с.
2. Менеджмент. Экспресс-справочник. — 4-е изд., испр. и доп. — М.: ИКЦ "Март"; Ростов н/Д: Изд. центр "Март", 2007. — 288 с.
3. Менеджмент: [учебн.] / В. Г. Ильюшенко, В. В. Рыбак, Г. К. Губерная. — Донецк: ООО "Андромеда-4", 1998. — 339 с.

4. Сахарова О. В. Управление: технологии, методы и функции / О. В. Сахарова // Современные проблемы науки и образования. — 2012. — № 1. — С. 12 – 19.

5. Технологии корпоративного менеджмента : [учебн. пособ.] / [под ред. И. В. Мишуровой, Н. Ф. Новосельской]. — М.: М.: ИКЦ "Март"; Ростов н/Д: Изд. центр "Март", 2004. — 544 с.

6. Технологии управления (Менеджмент: лекции, статьи, литература) / Электронный ресурс. — Режим доступа : http://infomanagement.ru/lekcija/Tehnologia_upravleniya

7. Технология управления / Электронный ресурс. — Режим доступа : http://infomanagement.ru/lekcija/Tehnologia_upravleniya

8. Технології управління сучасним промисловим підприємством : [монографія] / за заг. ред. Г. В. Козаченко. — Луганськ: Промдрук, 2013. — 390 с.

УДК 336.22

Козаченко Ганна Володимирівна, доктор економічних наук, професор, професор кафедри фінансів і банківської справи, Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка. **Технологізація управлінської діяльності: зміст та призначення.** Показано, що технологізація управлінської діяльності як помітна відмінна риса управління підприємством є прямим наслідком інформатизації та комп'ютеризації управління. Розглянуто поняття "технологія управління", показано призначення технологій управління. Надано групи дій, що складають технологію управління. Виділено дві групи технології управління: професійні технології та технології управління персоналом. Надано окремі характеристики технологій управління. Окреслено проблемні питання у галузі розроблення та використання технологій управління, які потребують вирішення.

Ключові слова: підприємство, управління, технологізація, технологія управління.

УДК 336.22

Козаченко Анна Владимировна, доктор экономических наук, профессор, профессор кафедры финансов и банковского дела, Полтавский национальный технический университет имени Юрия Кондратюка. **Технологизация управленческой деятельности: содержание и назначение.** Показано, что технологизация управленческой деятельности как отличительная черта управления предприятием является прямым следствием информатизации и компьютеризации управления. Рассмотрено понятие "технология управления", показано назначение технологий управления. Представлены группы действий, составляющие технологию управления. Выделены две группы технологии управления: профессиональные технологии и технологии управления персоналом. Приведены отдельные характеристики технологий управления. Очерчены проблемные вопросы в области разработки и использования технологий управления, требующие решения.

Ключевые слова: предприятие, управление, технологизация, технология управления.

UDC 336.22

Kozachenko Ganna Volodimirivna, doctor of economy, professor, professor of chair of finance and banking, Poltava national technical Yuri Kondratyuk University. **Technologization of managerial activity: content and purpose.** It is shown that technologization of managerial activity as visible distinctive feature of enterprise managing is direct outcome of informatization and using IT in management. Notion of "technology of management" is considered. Purpose of technologies of management is shown. Groups of actions that build technology of management are suggested. There are two big groups of technologies of management considered in the article –

professional technologies and technologies of human resources management. Some characteristics of technologies of management are considered. Some problematic issues in sphere of making and using technologies of management that are necessary to be solved are highlighted.

Keywords: enterprise, management, technologization, technology of management.